

ROZWÓJ PRYWILEJÓW SZLACHECKICH

Przywilej	Wystawca	Okoliczności nadania	Treść dokumentu
1374 – koszycki Koszyce	Ludwik Węgierski	Król chciał uzyskać zgodę szlachty na wybór jednej z córek na króla	▪ zmniejszono podatki dla szlachty z 12 do 2 groszy z łana chłopskiego ▪ zwolniono szlachtę z pozostałych opłat na rzecz państwa ▪ król zobowiązał się płacić odszkodowanie szlachcie za straty w wyprawach poza granicami kraju ▪ król musiał wykupić szlachcica z niewoli ▪ król zobowiązał się budować zamki warowne na własny koszt ▪ szlachta została zwolniona z obowiązku budowy i reparacji zamków warownych ▪ urząd starosty mieli pełnić tylko Polacy
1388 – I piotrkowski Piotrków	Władysław Jagiełło	Krzyżacy podważyli ważność chrztu i małżeństwa Jagiełły, zawarli sojusz z książętami zachodniopomorskimi, mazowieckimi i Luksemburgami	▪ Jagiełło potwierdził dotychczasowe przywileje ▪ król zobowiązał się wykupić szlachcica z niewoli jeżeli dostał się do niej poza granicami kraju ▪ król zobowiązał się wypłacić żołd w wysokości 3 grzywien od kopii podczas wyprawy zagranicznej
1422 – czerwński Czerwińsk	Władysław Jagiełło	szlachta zwołała sejm obozowy w obozie wojskowym podczas przygotowywania się do wyprawy przeciwko Krzyżakom	▪ zakaz łączenia stanowiska sędziego ziemskiego i starosty w jednym ręku ▪ nietykalność majątkowa szlachty bez wyroku sądowego ▪ sądy miały sędzić szlachtę według prawa pisanego ▪ król musiał uzyskać zgodę rady królewskiej na bicie monety
1423 – statut warcki Warka	Władysław Jagiełło	Jagiełło chciał zapewnić sukcesję tronu swoim synom	▪ szlachta uzyskała zgodę na wykupienie majątku sołtysów <i>krnąbrnych i nieużytecznych</i> ▪ ograniczono wychodźstwo chłopów ze wsi ▪ wojewodowie ustalali ceny maksymalne na produkty rzemieślnicze w miastach (taksy

			wojewódzińskie)
1430-33 jedlneńsko – krakowskie Jedlnia, Kraków	Władysław Jagiełło	Jagiełło pragnął uznania Władysława III królem Polski – kontynuacja panowania Jagiellonów w Polsce	▪ <i>Niemnem captivabimus nisi iure victim</i> – nikogo nie będziemy więzić bez wyroku sądowego – szlachta uzyskała nietykalność majątkową i osobistą ▪ tylko szlachcic mógł zostać dostojnikiem kościelnym
1454 – cerekwicko – nieszawskie Cerekwica, Nieszawa	Kazimierz Jagiellończyk	nadał przywilej za cenę udziału szlachty w wojnie trzynastoletniej z Krzyżakami w obozie pospolitego ruszenia szlachty wielkopolskiej pod Cerekwicą koło Chojnic	▪ potwierdzono dotychczasowe prawa szlachty ▪ król nie mógł wydawać nowych praw, nakładać nowego podatku i zwoływać pospolitego ruszenia bez zgody sejmików ziemskich (przywilej ten stał się podstawą polskiego parlamentaryzmu)
1496 – II piotrkowski Piotrków	Jan Olbracht	wydał przywilej za cenę udziału szlachty w wyprawie na Mołdawię	▪ tylko 1 chłop może opuścić wieś w ciągu roku i osiedlić się w mieście ▪ jednak nie może opuścić wsi ▪ zwolniono szlachtę z opłat celnych na towary własne i sól ▪ mieszczanie nie mogą kupować ziemi poza miastem ▪ wprowadzono taksy wojewodzińskie na towary miejskie
1505 – konstytucja <i>Nihil novi</i> Radom	Sejm w Radomiu podczas panowania Aleksandra	kanclerz Jan Łaski doprowadził do uchwalenia konstytucji przy poparciu średniej szlachty	▪ król nie może stanowić nowych praw bez zgody szlachty (podstawa polskiego parlamentaryzmu)
1520 Toruń	Sejm w Toruniu i Bydgoszczy	ostatnia wojna z Krzyżakami	▪ ustalono wymiar obowiązkowej pańszczyzny w wysokości minimum 1 dnia z łana w tygodniu ▪ szlachta uzyskała swobodę żeglugi po Wiśle ▪ ograniczenie praw sądów miejskich w razie gdy sprawcą przestępstwa był szlachcic